HADİS USULÜ DERSLERİ

www.hadisusulu.com facebook: /HadisUsulu twitter: @HadisUsulu 07 Nisan 2015

DERS 12

RÂVÎLERİN CERH-TA'DÎLİ

Hadis ve sünneti sahih haliyle koruyup nakletme sorumluluğunun gereği olarak **bilimsel amaçlı bir tenkid yöntemi** olan cerh-ta'dîl, hem Allah, hem de kul hakkını ilgilendirmesi sebebiyle çok dikkat gerektiren zor bir iştir. İbn Dakîk el-Îd'in (ö. 702/1302), "***Müslümanların ırzları, cehennem çukurlarından bir çukurdur; kenarında hadisçilerle hâkimler durur***" sözü, bu faaliyetin gıybet ve dedikoduyla arasındaki ince sınırı ifade eder. Bu nedenle muhaddisler, cerh-ta'dîlin geçerli olabilmesi için bazı şartlar belirlemişlerdir.

Buna göre, öncelikle münekkidin kendisi cerhedilmiş olmamalı, doğru sözlü, ilim ve takva sahibi, iyi niyetli, tarafsız ve insaflı olmalı, cerh-ta'dîl sebepleri ile lâfızlarının anlamını iyi bilmelidir. Ayrıca, cerh-ta'dil âdâbına uyarak tenkidde ılımlı olmalı, râvînin kusurları yanında iyiliklerinden de bahsetmeli, gerektiğinde ve gereği kadar cerh etmelidir.

Râvîlerde Aranan Özellikler

Bir hadisin kabul edilebilmesi için râvîsinde adâlet ve zabt denilen iki temel özelliğinin bulunması gerekir.

Adâletin Unsurları

1. İslâm: İslâm alimleri Müslüman olmayan kimsenin rivâyetinin kabul edilemeyeceği konusunda ittifak etmişlerdir.

2. Bülûğ: Bülûğa ulaşmamış çocuklar âdil sayılmadıkları için rivâyetleri kabul edilmez.

3. Akıl: Hadis rivâyetinin akılsız kişiler tarafından gereği gibi yerine getirilmesi düşünülemez.

4. Fısktan Uzak Durmak/Takva: Allah'ın emirlerini terk eden ve yasaklarını çiğnemek suretiyle hak yoldan sapanların rivayetleri kabul edilmez.

5. Mürüvvet : Onurlu yaşama, genel ahlâk ve âdâba uyma ve dinin hoş gördüğü geleneklere saygı gösterme olgunluğudur.

Adâleti Tesbit Yolları

1. Şöhret: Bir râvînin adâletinin belirlenmesinde en muteber ve kestirme yol, yaşadığı toplumda âdil bir kimse olarak ün yapmasıdır.

2. Tezkiye: Kendisi âdil olan bir kimsenin, âdil olup olmadığı bilinmeyen bir şahsı temize çıkarmasıdır.

Önümüzdeki ders, ravinin ZABT özelliğinden bahsedeceğiz inşallah...